

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 44-36. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Casopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 20. aprila 1938

Cena posamezni številki din 1.50

Industrialci! Razstavite na velesejmu!

Letošnji ljubljanski spomladanski velesejmu bo v znaku III. vsedržavnega trgovskega kongresa. Na tisoče trgovcev iz vse Jugoslavije in poleg tega še iz Bolgarske bo obiskalo ljubljanski velesejmu. Vsi ti trgovci ne bodo le običajni obiskovalci velesejma, ki si samo ogledajo razstavljene predmete na velesejmu, temveč velik del njih bo tudi obiskal velesejmu, da kupi razstavljene predmete in da stopi v trajne poslovne stike z razstavljalci na velesejmu.

Uprava ljubljanskega velesejma se tega tudi globoko zaveda in zato se trudi, da bi nudil letošnji spomladanski velesejmu čim bolj nazorno sliko o stanju slovenske industrijske proizvodnje, da bi bil res prava revija gospodarstva Slovenije. Priznati je tudi treba, da je uprava velesejma pri večini industrij naletela na globoko razumevanje svojih prizadevanj in da bodo letos razstavila zopet svoje izdelke industrijska podjetja, ki že leta tega niso storila. Žalobno pa je tudi nekaj industrij, ki ne razumejo pomena letošnjega spomladanskega velesejma in ki se pozivajo velesejske uprave, da razstavijo na velesejmu, še niso odzvale.

Čeprav je morda v nekaterih industrijah danes dobra konjunktura, vendar mislimo, da ni niti v eni tako dobra, da bi smel dober industrialci zanemariti tako ugodne prilike za pridobitev novih odjemalcev, kakor jih bo nudil letošnji ljubljanski velesejmu. Kajti vsedržavni kongres trgovstva vse Jugoslavije v Ljubljani ni vsakdanjost, temveč redkost, ki se ponavlja na desetletja. Ze danes je jasno, da bo prihodnji kongres v Zagrebu ali na Sušaku, potem pa pridejo na vrsto sedeži vseh drugih zvez trgovskih združenj in najmanj deset let ne bo doživela Ljubljana podobnega kongresa. Z drugimi besedami pa se to tudi pravi, da najmanj deset let ne bo takšne množice dobrih odjemalcev industrijskih izdelkov v Sloveniji ko letos. Ni dokaz gospodarske sposobnosti, če industrijsko podjetje to veliko priliko zanemari.

Nekateri industrialci, ki se še niso odločili za razstavo svojih predmetov na velesejmu, morda mislijo, da morejo na drug in bolj učinkovit način delati propagando za svoje izdelke. Moramo jim reči, da so v zmoti, ker ni bolj učinkovite propagande, kakor jo opravljajo velesejmi. Nikjer drugje se ne zberejo tako velike množice ljudstva, nikjer ni mogoče tako učinkovito in tako nazorno pokazati prednosti svojih izdelkov. Sicer pa zadostuje, če opozorimo, da vse velike tuje firme redno razstavljajo na velesejmi. A te firme znajo dobro kalkulirati in ne izdajajo denarja za prazen nič. Mislimo, da je zglede teh velefirm zadostno prepričujoč za vsakogar.

A še na nekaj bi opozorili one, na srečo redke firme, ki se še niso odločile za razstavo svojih izdelkov na letošnjem spomladanskem velesejmu. Opozorili bi jih na vtis, ki ga mora vzbuditi v javnosti odsotnost. Ljudje bodo videli, da razstavlja sicer cela vrsta naših najboljših firm, da pa nekatere manjkajo. Vprašali se bodo, zakaj manjkajo. Bojimo se, da bodo za velik del teh firm morali ugotoviti, da manjkajo, ker se ne zani-

majo za naše gospodarsko življenje, ker se ne zavedajo svojih dolžnosti do okolice, v kateri dosežajo poslovne dobičke. Dvomimo, da bi le enemu podjetju mogle in smele biti takšne konstatacije egalne.

Kajti industrija je navezana na naklonjenost javnosti in mora gledati na to, da se v javnosti ne razvije nobena animoznost proti njej. Posebno v Jugoslaviji so mogli industrialci le prevečkrat ugotoviti, kako škodljiva je bila ta animoznost za industrijo. V zadnjih letih se je na srečo ta animoznost znatno

zmanjšala, predvsem po zaslugi onih uvidnih industrialcev, ki so ob vsaki priliki pokazali, da se zavedajo svojih dolžnosti do celote in javnosti. Ves trud teh pravih industrijskih pionirjev in tudi vse prizadevanje drugih uvidnih krogov bi bila zaman, če bi nekateri industrialci preočito pokazali, da jim niso mar interesi celote, v kateri delujejo.

Naša mala Slovenija se mora trdo boriti za svoj gospodarski napredek in složno moramo delati vsi, da si vsaj ohranimo svojo nekdanjo pozicijo. Zato pa se pri nas

tudi takoj občuti, če se kdo temu skupnemu delu odtegne. Nikakor ne bo v interesu industrije, če bi javnost videla, da se nekatere, čeprav redke industrije temu skupnemu delu odtegujejo. Do tega mnenja pa bo prišla javnost, če bo na velesejmu videla, da niso razstavile nekatere industrije in najsi bi bile te še tako redke.

Naj to dobro preudarijo oni industrialci, ki še mislijo, da morejo brez škode za sebe manjkati, kadar se podaja revija gospodarstva Slovenije, in še zlasti revija industrije Slovenije!

bo znašala vrednost naloženih papirjev najmanj 300 milijonov din na leto, od tega 200 milijonov samo od zasebnih pokojninskih zavarovanj. Tako bo na trgu dejansko krožila samo polovica nameranih letnih emisij posojila. Posojilo se bo obrestovalo po 6% ter je ta obrestna mera po mnenju finančnega ministra za naše gospodarske razmere iz več razlogov primerna.

Kakšen bo emisijski tečaj, ni mogoče že danes povedati, ker se bo emisija začela šele čez nekaj mesecev. Dosedanje državne emisije se približujejo na trgu tečaju 95% in bodo dosegle kmalu pariteto, torej ni razlogov, da se ne bi tudi emisija novega posojila izdala po pariteti ali njej bližnjem tečaju.

Finančni minister odločno izjavlja, da emisija novega posojila ne bo vezana na nikako konverzijsko operacijo prisilnega značaja glede starih državnih papirjev. Vse, kar bi se moglo zgoditi, bi bilo to, da bi se nacionalnim tranšam 8% Blairovega, 7% Seligmanovega in 7% stabilizacijskega posojila, katerih nominalna vrednost se tudi danes obračunava v dolarjih ozioroma v frankih, omogočila pretvoritev v dinarske papirje, in sicer samo s pristankom interesiranih imetnikov.

Glede tehničnih značilnosti posojila je izjavil finančni minister, da se bo posojilo amortiziralo v 50 letih kot večina dosedanjih notranjih posojil. Nato je zlasti podčrtal nekatera določila uredbe. Posojilna služba je zavarovana z monopolnimi dohodki.

Finančni minister je zaključil svojo izjavo, da je trdno prepričan, da bo hitro podpisovanje posojila dokazalo visoko nacionalno zavednost našega naroda. Z novim posojilom bo tudi naša država po vzoru drugih držav ustvarjala pogoje za materialni in kulturni razvoj našega naroda. Posojilo je v času, ko so še tisoči hektarov plodne zemlje neizkoriščeni, ko vse po državi zahteva boljših prometnih zvez in ko še cela vrsta gospodarskih panog zahteva aktivne pomoči države, nujno potrebno in zato pač nihče ne more odreči državi dolžnega zaupanja ter odkloniti iz svojih prihrankov podpis posojila, ki je namenjeno gospodarskemu dvigu naroda in države.

Razpis štirimilijardnega posojila

Posojilo ne bo prisilno

Ministrski svet je predpisal na podlagi pooblastila v § 103. finančnega zakona za leto 1938./39. uredbo o izdaji 6% državnega posojila za javna dela in državno obrambo.

Najvažnejša določila uredbe so: Finančni minister se pooblašča, da razpiše na domačem trgu podpisovanje državnih obveznic v višini do 4 milijard din.

Dohodki tega posojila se bodo uporabili takole: 1.500 milijonov za nove železnice, 1.500 milijonov za potrebe državne obrambe, 500 milijonov za zidavo državnih cest, 250 milijonov za zidavo javnih poslopj in 250 milijonov din za melioracijska dela, od česar se bo porabilo 5% za higijensko-asanacijska dela.

Virmiranje teh zneskov ni dovoljeno. Podrobno razvrstitev teh kreditov izvrši ministrski svet.

Emisija obveznic se izvrši v 6 letih.

Emisijski tečaj določi vsako leto finančni minister, ki bo pri tem upošteval razmere na denarnem trgu.

Obveznice tega posojila se bodo obrestovale po 6% ter bodo imele šestmesečne kupone, ki bodo plačljivi vsakega 1. junija in decembra.

Obveznice se bodo glasile na donositelja ter se bodo izdajale v nominalni vrednosti po 5000 din, izdajo pa se lahko tudi v apoenih po 50.000, 100.000 in 500.000 din.

Vse posojilo se bo amortiziralo v 50 letih, računajoč rok od 1. decembra 1938. Obveznice se bodo odplačevale z odkupom na borzi, če je njih tečaj manjši od njih nominalne vrednosti, sicer pa z žrebanjem. Pred plačilnim rokom izžrebane obveznice ne nosijo več obresti od dneva, ko se more zahtevati njih izplačilo. Vsaka obveznica, ki se predloži v izplačilo, mora imeti vse nedospеле kupone, sicer se odbije od izplačila ves znesek manjkajočih kuponov. Vsi prihranki, ki bi se dosegli z odkupom posojila za nižji tečaj ali pri obrestih in amortizaciji, se bodo uporabili za odkup posojila, da se njegovo trajanje zniža.

Izžrebane obveznice zastarajo v 30 letih, zapadli kuponi pa v 5 letih.

Obveznice tega posojila in kuponi so oproščeni vseh davkov in doklad, tako državnih ko samoupravnih dajatev, sedanjih in bodočih.

Obveznice se lahko uporabijo za: odkup pupilne mase, kavcije, fondne, volila in depozite pri javnih blagajnah ter uživajo vse ugodnosti drugih državnih obveznic. Izjemoma smejo vse ustanove,

ki morajo javno polagati račune, knjižiti te obveznice v letnih bilancah po nabavni ceni.

Obveznice tega posojila ne morejo biti 10 let predmet konverzije.

Vso obrestno in amortizacijsko službo tega posojila opravlja Drž. hip. banka.

Redno plačevanje obresti in amortizacija vsega posojila je zavarovano s čistimi dohodki uprave drž. monopolov, ki bo zato dajala Drž. hip. banki potrebne zneske vsakega 15. v mesecu, začevši s 15. junijem 1938.

Za opravljanje te službe dobi Drž. hip. banka od finančnega ministrstva 0-15% vrednosti od plačanih kuponov in amortiziranih obveznic.

Obliko in število obveznic določi finančni minister, ki bo tudi ukrenil vse potrebno za pravočasno kotiranje obveznic na naših domačih borzah. Finančni minister more upoštevajoč potrebe in napredovanje del jemati tudi predmete na podlagi prve prihodnje emisije.

Zaradi nadzorstva nad službo posojila ter zaradi kontrole nad porabo dohodkov bo imenoval finančni minister poseben odbor, v katerem bodo po en zastopnik finančnega ministra, Drž. hip. banke, vojnega, gradbenega in prometnega ministrstva.

Pojasnilo fin. ministra

K uredbi o razpisu štirimilijardnega posojila je dal finančni minister novinarjem daljše pojasnilo. Predvsem je naglasil, da bo novo posojilo absolutno prostovoljnega značaja. Kr. vlada je prepričana, da bo posojilo tako zaradi svoje svrhe ko zaradi svojih pogojev sprejeto od javnosti ugodno in so zato brez vsake podlage vse vesti, kakor da bi se hotel izvajati kak pritisk. Sicer pa to dokazuje tudi dosedanje delo vlade.

Emisija vsega posojila v kratkem roku bi morda povzročila zaradi našega mladega in še ne dovolj razvitega gospodarstva nezaželene motnje, ker bi mogla odstraniti ona razpoložljiva sredstva, ki so potrebna zasebnemu gospodarstvu. Kr. vlada je zato razdelila emisijsko posojila na šest let ter se bo plasiranje posojila izvedlo brez težav. Naš denarni trg razpolaga vedno z večjimi zneski prihranjenega kapitala ter bo vse-kakor mogel absorbirati predvidenih 600 ali 700 milijonov din. To tem laže, ker bodo pri podpisovanju posojila aktivno sodelo-

vale vse državne in javne ustanove, ki imajo znatne rezerve.

Razpis posojila pa tudi ne bo imel nobenih neugodnih posledic na tečaj obstoječih državnih papirjev, kar bi bilo tudi v nasprotju z intencijami vlade, ki skrbno neguje trg z državnimi papirji. Naša notranja zadolžitev je izpod normalne povprečnosti drugih držav. Ker se bo naš kapitalni trg vedno hitreje formiral, je s tem zagotovljen tudi zadovoljiv promet z državnimi papirji. Načrt emisije je do podrobnosti premišljen, da se ni bati niti rahle tendence znižanja tečaja državnih papirjev. Letne tranše posojila se bodo plasirale postopno, da ne bodo pritiskale na denarni trg. Če bi posamezne kategorije produktivnega dela zahtevale večja materialna sredstva, ki se trenutno ne bi mogla dobiti na trgu, bodo vskočile državne denarne ustanove.

Pri presojanju stabilnosti tečaja drž. papirjev se mora upoštevati tudi pozitivna akcija z uredbo o ustanovitvi poslovnih rezerv in zavarovalnih fondov pri zavarovalnicah in socialnih ustanovah, denarnih zavodih, združnih organizacijah in delniških družbah. S tem se ne bodo samo popolnoma zaščitili vlagatelji in zavarovanci in dosegli boljši pogoji za dvig gospodarske delavnosti, temveč tudi boljše plasiranje državnih papirjev. Po najbolj skromnih cenitvah

Združenje trgovcev za sodni okraj Sv. Lenart v Slov. goricah

ima redno skupščino v nedeljo 24. aprila 1938 ob 2. uri popoldne v gostilni »Lovski rog« v Sv. Lenartu v Slov. goricah.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnje skupščine.
2. Poročilo predsednika in tajnika.
3. Poročilo blagajnika, nadzornega odbora ter odobritev računskega zaključka za leto 1937.
4. Proračun za leto 1938.
5. Poročilo delegatov.
6. Samostojni predlogi.
7. Volitev podpredsednika.
8. Slučajnosti.

Ako bi skupščina ob določenih uri ne bila sklepna, je eno uro pozneje na istem mestu s istim dnevnim redom druga skupščina, ki sklepa veljavno ne glede na število prisotnih članov (člen 16. pravil).

Udeležba je obvezna za vse člane, neopravičena neudeležba redne skupščine se kaznuje z globo din 30.— v korist gremialne blagajne.

Samostojni predlogi članov morajo biti 3 dni pred skupščino pri predsedniku združenja.

Priporočila se, da na skupščini poravnate svojo članarino.

Združenje trgovcev za sodni okraj Sv. Lenart v Slov. goricah, Tajnik: Kržišnik, Preds.: Ratej.

Stanje kliringov

Naše terjatve proti Italiji so po starem računu padle na 228, po novem na 134 milijona lir (za 54), po novem dinarskem pa so narasle za 905 na 1091 milijona dinarjev. Naše terjatve proti Nemčiji so narasle za 075 na 143 milijona mark. Naš dolg proti Češkoslovaški je narasel za 14 na 1379 milijona Kč.

Trgovci, zavarujte se le pri zavarovalnicah, ki inserirajo v »Trgovskem listu«!

Občni zbor Centrale industrijskih korporacij

Avgust Praprotnik izvoljen soglasno za predsednika

Dne 12. in 13. aprila je bil v Beogradu občni zbor agilne Centrale industrijskih korporacij. Dne 12. aprila je bila najprej interna seja Centrale, kateri je predsedoval industrialec Vladimir Arko iz Zagreba. Na seji so bili sprejeti zaključni računi za l. 1936./37. ter proračun za leto 1938. Nato pa je bila soglasno izvoljena nova uprava Centrale. Za predsednika je bil izvoljen Avgust Praprotnik, predsednik Zveze industrijev v Ljubljani, za podpredsednika pa: Vlada Ilić, predsednik beograjske obštine in predsednik industrijske zbornice v Beogradu, Vladimir Arko, predsednik združenja industrijev za savsko banovino v Zagrebu, Gjoka Djundjerski, predsednik združenja industrijev v Novem Sadu in Toma Maksimović, gen. direktor d. d. Bafa v Borovem. V nadzorni odbor so bili izvoljeni: Milan Vapa, industrialec iz Beograda, dr. Adolf Golia, gen. tajnik Zveze industrijev v Ljubljani in Marko Bauer, gen. tajnik združenja industrijev v Zagrebu.

Glavna skupščina Centrale ind. korporacij

Dne 13. aprila je bila v dvorani beograjske zbornice letna skupščina Centrale industrijskih korporacij, ki jo je že vodil novi predsednik Avgust Praprotnik. V imenu vlade so se udeležili skupščine ministra dr. Vrbanić in Cvetković, načelnik fin. ministrstva Stanaregić, vojsko pa je zastopal polkovnik Kirschner.

Predsednik Praprotnik

je po pozdravu gostov in vseh zborovalcev najprej izrekel priznanje dosedanjemu predsedniku Vladimiru Arku ter obema podpredsednikoma dr. Francu Windischerju ter Vladi Iliću za njih uspešno delo. Nato je v daljšem govoru podal smernice bodočega dela Centrale ind. korporacij.

Iz njegovega govora posnemamo: V gospodarsko še nerazviti državi ni lahek položaj industrije, ki je šele v nastanku. Potek mednarodnih in gospodarskih dogovorov naravnost zahteva načrtno izpopolnjevanje industrije ter ustvarjanje onih materialnih in psiholoških okoliščin, ki morejo ohrabriti zasebno iniciativo. Zali bog pa je velik del naše javnosti še starih nazorov, da smatra industrijsko delavnost samo kot izkoriščanje naroda.

Če se ozremo na naš gospodarski razvoj v prvih desetletjih naše zedinjene domovine, vidimo sicer precejšen napredek, vendar ne tako velik, kakor bi mogli pričakovati zaradi izredno ugodnih pogojev, ki so v naši državi za razvoj gospodarske delavnosti. Glavna krivda je v tem, ker se je delalo skozi vseh teh 20 let brez programa. Skrajni čas je zato, da se s sodelovanjem naših najboljših strokovnjakov izdela v vseh podrobnostih premišljen načrt, s katerim naj se določi za daljšo dobo smer vsemu našem gospodarskemu delu. Smernice za ustvarjanje domače industrije naj se določijo le po dejanskih potrebah. Nove industrije, zlasti s tujim kapitalom se ne smejo ustanavljati, da bi uničevale domača podjetja. Pospeševati treba predvsem industrijo, ki predeluje domače surovine. Pri razširjanju obstoječih in dovoljevanju novih ne sme bližina meje igrati nobene vloge. Za industrijo je važno le to, kje so naravni pogoji za njeno prosperiteto, pri tem pa treba upoštevati tudi socialne momente. V agrarno pasivnih krajih, kjer narod ne

more živeti od kmetijstva, mora iskati zasluzka v tujem prometu in v industrializaciji dežele. Tudi zaradi dviga kupne moči prebivalstva nam je industrializacija potrebna.

Uspešno delo industrije in sploh gospodarstva je najbolj odvisno od pravilne razdelitve javnih bremen. Industrija se zaveda svojih dolžnosti do države ter se jim noče odtegniti. Vendar pa morajo biti javna bremena znosna. Napačnost našega davčnega sistema pa se vidi v tem, da se davčni predpisi tolmačijo v vsaki pokrajini drugače. Nekatere davčne stopnje so nadalje pretirane. Tudi nestalnost našega davčnega sistema je velika ovira, zlasti ker pomenijo skoraj vse nove odredbe navadno tudi zvišanje davčnih bremen. Tudi najbolj upravičeni predlogi industrijskih korporacij za ublažitev teh predpisov se zametujejo. Čas je, da bi dobili stabilen davčni sistem, ki bi enako upošteval fiskalne interese države ko plačilno sposobnost davkoplačevalcev. Brez pravilne ureditve javnih bremen, zlasti samoupravnih davščin, s katerimi se ustvarjajo že carinske bariere v državi, se gospodarstvo ne bo moglo razvijati.

Ne moremo pa prezreti niti socialnih dajatev, ki so tudi že doslej mejno znosni. Zlasti v zadnjem času se je v socialni politiki delalo pri nas zelo mnogo. Ne nasprotujemo temu delu, vendar pa smo mnenja, da se ne smejo delati preveliki skoki.

Potrebno je, da se upoštevajo predlogi industrijskih organizacij. V ministertvu za trgovino in industrijo se nam daje že neka možnost sodelovanja, treba je, da pride do podobnega sodelovanja tudi v drugih ministertvih. Zlasti opo-

zarja predsednik Praprotnik, da se poprej zaslišijo gospodarski krogi glede vseh uredb, ki se nameravajo izdati v zvezi s 4 milijardnim posojilom ter ustanavljanjem poslovnih rezervnih fondov ter njih nalaganjem v državne papirje.

V naši javnosti se dostikrat pojavlja mnenje, kakor da je interese industrije v nasprotju z interese kmetijstva. To je napačno mnenje. V našem interesu je, da se kupna moč kmetov, naših najboljših potrošnikov okrepí, v interese kmetov pa je, da se naša domača industrija čim bolj razvije, ker se s tem poveča število potrošnikov kmetijskih pridelkov. Naša želja je, da vzajemno branim interese teh dveh naših najvažnejših gospodarskih panog.

Končno je poudaril predsednik Praprotnik, da bi bilo tudi gospodarstvu v korist, če bi se čim prej rešilo naše notranje-politično vprašanje. Apelira na vse, da z aktivnim sodelovanjem čim bolj pripomorejo k napredku našega gospodarstva.

Nato so poročali gen. tajnik Centrale Gjoka Čurčin o naših gospodarskih razmerah, dr. Cvetko Gregorić o finančnih problemih industrije, g. Fran Windisch o prometnih vprašanjih in tarifnem odboru ter g. Živadinović o reviziji obrtnega zakona.

Trgovinski minister dr. Vrbanić je nato pozdravil skupščino ter naglasil, da je vedno gledal na to, da se tarifna zaščita naše industrije ne zmanjša.

Končno je govoril še minister za socialno politiko in ljudsko zdravje Cvetković ter pojasnjeval uredbe, ki jih je izdalo njegovo ministertvo.

Nato so bile sprejete naslednje

resolucije

1. Industrija ceni napore kr. vlade za dvig in napredek državnega gospodarstva ter pričakuje, da bo tudi potrebam industrije posvetila ono pažnjo, ki jo danes posveča drugim panogam. Naš gospodarski razvoj kaže v vseh prvih desetletjih po zedinjenju na vseh poljih znaten napredek, zaradi pomanjkanja določenega programa pa ne v tej meri, kakor bi se mogel z ozirom na izredno ugodne gospodarske pogoje pričakovati. Zato bi bilo neobhodno potrebno, da bi se s sodelovanjem najboljših gospodarskih strokovnjakov in organizacij izdelal program, ki bi določil podlago naše gospodarske delavnosti za bodočnost, zlasti določil smer za razvoj naše nacionalne industrije, ki ima tudi to nalogo da zaposli oni del kmetijskega prebivalstva, ki v kmetijstvu ne more več dobiti zaposlitve.

2. Uspešno delo industrije in gospodarstva je v največji meri odvisno od pravilne ureditve javnih bremen. Industrija se zaveda svoje odgovornosti do države in samouprav in ne bo zanemarila svojih dolžnosti, če se javna bremena pravično, znosno in enako razdele. Industrija težko občuti stalne spremembe veljavnih davčnih določil, ki ji nalagajo nova in nova bremena brez ozira na to, da je zboljšanje, ki se je občutilo v zadnjih dveh letih, že začelo popuščati. Na drugi strani pa se predlogi industrije za ublažitev vsaj najbolj krivičnih davčnih predpisov ne uvažujejo, kakor na primer predlogi za odpravo trošarine na cement, na električno energijo, na pivo, sladkor itd. Zlasti moramo ugovarjati diskriminaciji pri fiskalni obremenitvi na

škodo industrije s tem, da se davčni zavezanci ne obdačujejo po obsegu prometa in davčni moči, temveč po slučajni formalnosti, če so zaregistrirani kot industrialci ali kot obrtniki in trgovci (banovinska trošarina na obutev in obleko, davčni dodatek na konfekcijo). Ugovarjamo tudi posebnemu postopanju proti industrijskim podjetjem s prodajnicami, katerih cilj je, da nudijo potrošniku čim cenejše blago? (S tem zadnjim delom resolucije se pač trgovci in obrtniki ne bodo mogli strinjati. Op. ured.)

Skupščina prosi kr. vlado, da čim prej ublaži one davčne predpise, ki so najtežji in ki so vladi znani že iz raznih predlogov Centrale ind. korporacij. Zlasti prosimo, da se nastopi proti stremljenju davčnih oblasti, da z novimi tolmačenji že leta veljavnih predpisov v pretirano fiskalno protizakonitem smislu najdejo nova bremena tudi izven okvira zakona ter da se trošarinski predpisi za vso državo in za vse predmete izenačijo.

Opozarjamo na obremenjevanje surovin, pogonskih sil in pomožnih sredstev proizvodnje brez vsakega sistema, ker ustvarja neenake pogoje proizvodnje v državi ter spravlja domačo industrijo v podrejen položaj proti tuji, ki teh davščin ne plačuje (n. pr. banovinska trošarina na sodo, na očetno kislino za tehnične namene in podobno). Ponavljamo svojo prošnjo, da se čim prej izda zakon o finansiranju samouprav ali vsaj uredba o potrjevanju mestnih in občinskih proračunov.

3. V zvezi z uvajanjem novih socialnih, fiskalnih in drugih bremen ko tudi s pooblastilom kr.

vlade, da se najame investicijsko posojilo 4 milijard din in da se izda uredba o ustanavljanju poslovnih rezervnih fondov ter o delnem nalaganju teh rezerv in fondov v drž. papirje, je neizogibno potrebno, da se o tem zaslišijo gospodarske, zlasti pa industrijske organizacije, ker se mora z največjo skrbnostjo paziti na to, da ne bo naša industrija, ki je ne samo zadolžena, temveč v svojih kreditnih in finančnih možnostih omejena, finančno paralizirana.

4. Ugovarjamo pretiranemu etatizmu, ki se pri nas vedno bolj razvija ter prosimo kr. vlado, da izda v sporazumu z gospodarskimi organizacijami uredbo, s katero bi se omejilo v vseh resorih ustanavljanje novih in razširjanje obstoječih državnih in samoupravnih podjetij in delavnic na one sektorje, na katerih zasebna iniciativa zaenkrat nima interesa.

5. Prosimo kr. vlado, da zbog preprečenja sporov med delodajalci in delojemalci, ki so posledica nejasnih in nepopolnih zasebno-pravnih določb obrtnega zakona ter v svrhu njih enakega izvajanja v vsej državi, čim prej revidira te določbe, zlasti glede zastaranja terjatev iz službenih odnošajev.

6. Prosimo kr. vlado, da se pri izdaji rudarskega zakona v polni meri zaščiti interese rudarskih podjetij, zlasti pa sodelovanje zainteresiranih gospodarskih organizacij v smislu izjav odločilnih činiteljev.

7. Prosimo kr. vlado, da se čim prej izda zakon oz. uredba o elektrifikaciji države in pri tem sprejmejo naši predlogi in naše pripombe.

8. Prosimo ministra za trg. in ind., da iz predlagane novele obrtnega zakona umakne določbo o prenehanju obveznosti članstva pri združenjih industrialcev.

9. Prosimo kr. vlado, da začne reševati vprašanje industrijskih kreditov v soglasju z industrijskimi korporacijami, pri čemer je treba gledati na to, da se kapital iz javno-pravnega zavarovanja, ki v pretežni meri izvira iz industrije, zopet vrača s temi krediti industriji.

10. Presojajoč tarifno politiko državnih železnic smatra zbor, da se kritje fiskalnih in investicijskih potreb naše države ne sme zahtevati od gospodarstva z železniškimi tarifami. Zato zahtevamo, da se vozarinska taksa iz tar. št. 101 taksne tarife, če ne popolnoma odpravi, vsaj zniža ter da se od drž. železnic ne zahteva, da delajo presežke dohodkov nad izdatki v korist fiska.

11. V interesu vsega našega gospodarstva je treba čim prej začeti z modernizacijo našega cestnega omrežja. To vprašanje se mora predvsem rešiti ter potrebna sredstva zagotoviti predvsem iz dohodkov, ki jih ima država iz cestnega prometa.

12. Izvozu naših industrijskih proizvodov naj se posveti dolžna pažnja ter ta pospešuje, da se s tem poveča gospodarska delavnost v državi. Zlasti naj se obračunavajo izvoznikom devize po polnem tečaju, ki se dosega v svobodnem prometu. Tudi naj se naš izvoz oprosti plačevanja nove takse na carinske deklaracije iz tar. št. 205 taksnega zakona, ki pri pošiljki večje teže pomeni že izvozni davek.

13. Prosimo kr. vlado, da se ritem socialnih določb prilagodi ritmu našega gospodarskega razvoja.

14. Prosimo vse ministre, da vse javne nabave, zlasti one iz novega investicijskega 4 milijardnega posojila naročajo v državi ter da se pri tem v polni meri izvajajo določila 9. poglavja obrtnega zakona o ugodnostih za pospeševanje domače delavnosti.

15. Prosimo kr. vlado, da omogoči drž. svetu večjo ekspeditivnost z dodelitvijo potrebnih mu kreditov.

Politične vesti

Kemal Atatürk bo obiskal oficalno Bukarešto, nato pa še ostale prestolnice balkanskih držav.

V soboto o poli sedmih zvečer sta podpisala v palači Chigi italijanski zunanji minister Ciano in veliko-britanski veleposlanik lord Perth prijateljski sporazum med Italijo in Vel. Britanijo. Sporazum je zelo obsežen ter sestoji iz treh delov: iz protokola, izmenjave pisma ter dogovora o dobrem sosedstvu med Italijo in Egiptom.

Protokol o sporazumu ima 8 točk, ki določajo na kratko: 1. Potrjuje se izjava o statusu quo v Sredozemskem morju. 2. Vel. Britanija in Italija se bosta od časa do časa obveščali o svojih vojnih silah v vseh deželah, ki meje na italijanske kolonije ter o svojih vojnih silah v Sredozemskem in v Rdečem morju. 3. Obe državi bosta spoštovali neodvisnost Saudove Arabije ter Jemena, Italija pa izjavlja, da ne bo izvajala nobene politične propagande na ozemlju adenskega protektorata. Otokov v Rdečem morju ne bo nobena obeh sil utrdila. 4. Opusti se vsaka sovražna propaganda ene države proti drugi. 5. Italija bo spoštovala angleške interese, ki so v zvezi s Tanskim jezerom. 6. Italija ponavlja svoje zagotovilo Zvezi narodov, da domaćinov v Etiopiji ne bo silila v vojaško službo, temveč jih uporabljala le za policijsko službo. 7. Angleški državljani v Etiopiji morejo svobodno izvrševati svoje verske obveznosti. 8. Sueški prekop ostane svoboden za vse države v miru ko v vojni.

Izmenjava pisma vsebuje naslednje dogovore: 1. Italija bo zmanjšala svoje vojaške sile v Libiji in je že začela vsak teden odpoklicevati po 1000 mož. 2. Italija bo pristopila k londonskemu pomorskemu sporazumu. 3. Italija pristaja na proporcen odpoklic vojnih dobrovoljcev v Španiji ter se zavezuje, da bo odpoklicala svoje prostovoljce v času in po pogojih, ki jih bo določil londonski odbor za nemešavanje. Italija izjavlja, da nima nobenih teritorialnih aspiracij v Španiji, Balearih, Španskem Maroku ali španski čezmorski posesti ter tudi ne zahteva za sebe v teh deželah nobenih privilegijev. Angleška vlada izjavlja, da je ureditev španskega vprašanja pogoj za uveljavljenje angleško-italijanskega sporazuma. 4. Vel. Britanija bo storila potrebne korake, da se v Zenevi prizna italijanska suvereniteta nad Etiopijo. 5. Sklene se dogovor o dobrem sosedstvu med Italijo in Egiptom.

Končno sta bili objavljeni tudi brzojavki Chamberlaina in Mussolinija. V obeh brzojavkah se naglašata zadovoljstvo nad doseženim sporazumom, ki je postavil odnose med Vel. Britanijo in Italijo na solidne temelje. Mussolini naglašata, da je prepričan, da se bo sedaj začela med obema državama nova doba zaupanja in prijateljstva, kar je tudi v skladu z angleško-italijanskimi tradicionalnimi odnosi.

Kakor ves svetovni tisk, tako komentira podpis sporazuma tudi italijanski tisk, ki pravi, da je ravnokar sklenjeni sporazum dokazal, da so dvostranske pogodbe najboljša pot za pomirjenje sveta (ne pa kolektivna varnost, ki jo zagovarja Zeneva). Novi sporazum dokazuje, da je dobila os Berlin-Rim nov pomen, ker dokazuje, da se bodo na tej osi zbrale vse sile, ki so v resnici za to, da se ohrani mir. Vel. Britanija je z novim sporazumom rešena svojih skrbi v Sredozemskem morju ter se bo mogla zopet popolnoma posvetiti svoji tradicionalni vlogi države, ki skrbi za ravnovesje med velesilami.

Po sporazumu med Anglijo in Italijo se bodo začela pogajanja za sklenitev sporazuma med Italijo in Francijo in če bodo ta ugodno zaključena, kar je verjetno, tudi pogajanja med Anglijo in Nemčijo. Blok štirih velesil, ki ga je tako zelo propagiral svoje dni Mussolini, bi se sedaj vendarle izvedel. Pred leti bi se dosegel ta blok za znatno nižjo ceno.

Svet Zveze narodov se sestane dne 9. maja. Na dnevnem redu je predvsem razprava o noti angleške vlade, ki zahteva, da se uredi etiopsko vprašanje.

Daladier je dobil od parlamenta zahtevano pooblastilo s tako izredno veliko večino, ker ne bo v nasprotju z Blumom uvedel niti davka na kapital oz. na premoženje niti ne devizne kontrole. Pač pa bo razpisal notranje posojilo za narodno obrambo.

Krvavi boji so bili v Palestini med arabskimi vstaji in angleško vojsko. Nad 60 Arabcev je bilo ubitih. Bombni atentati so v Palestini kar neprestano.

Novi Hitlerjev naslov bo: Vodja in kancelar Velike Nemčije.

Denarstvo

Stanje Narodne banke

Zadnji izkaz navaja v milijonih din te izpremembe: Podloga je narasla za 27 na 1784'8, devize izven podloge pa za 23'1 na 403'7. Posojila so padla za 17'5 na 1595'4. Obtok bankovcev se je znižal za 7'06 na 5857'4, obveze na pokaz pa so narasle za 20'06 na 2627'2. Skupno kritje je ostalo s 27'03% nespremenjeno.

Občni zbor zagrebske borze za blago in vrednote bo dne 28. aprila ob 6. popoldne v Zagrebu z običajnim dnevnim redom.

Priv. agrarna banka objavlja, da bo v bodoče dovoljevala kmetovalcem menična posojila v višini do 2000 din za nakup kmetijskih strojev. Ta posojila se bodo obrestovala po 5%.

Prva hercegovačka banka, ki je bila pred 30 leti ustanovljena v Mostarju, bo likvidirala.

Banka za mednarodna plačila v Basiu je imela lani isti čisti dobiček ko predlani, namreč 9,1 milijona zl. frankov. Izplačala bo zopet 6% dividendo.

Angleške banke so preklicale vse neizkoriščene kredite avstrijskih bank, ker je še vedno nerešeno vprašanje konverzije angleških terjatev. Najbrže bodo te blokirane.

Po izkazu Madžarske banke se je koncem marca njena kovinska podloga povečala za 1,3 milijona, obtok bankovcev pa za 58'5 milijona, da je padlo kritje na 24'1 odstotka.

Italijanska vlada je prevzela dolg Albaniji pri italijanski družbi SVEA v višini 69'9 milijona zlatih frankov. Albanija je namreč našla pri imenovanju družbi posojilo za obnovo Albanije. Ni pa plačevala ne obresti in ne anuitet in so te narasle na 69'9 milijona zl. frankov. Sedaj je italijanska vlada prevzela ta dolg in se Albaniji ta dolg črta. Poleg tega pa Albaniji še 5 let ne bo treba plačevati nikakih anuitet in obresti, ker bo tudi te plačevala italijanska vlada.

Zunanja trgovina

Prizad je znižal ceno pšenici, ker baže noče, da bi se začela nova žetev v znaku visokih cen. Po baže zanesljivih informacijah bo Prizad letos še enkrat znižal ceno pšenice.

Položaj na domačem trgu s pšenico je čvrst. Mlini kupijo vsako količino pšenice. Znižanje cen Prizada dosega še ni pokazalo posebnih posledic. Tudi na trgu s koruzo je položaj čvrst. Ponudb pa je malo. Vagonsko blago se plačuje po dn 101'50 do 102 dn. Izvozna pariteta za majske termin je proti Rotterdamu 99, za efektivno blago pa 103 dn.

Na Visu, Hvaru in Korčuli so

skoraj vse zaloge vina že prodane. Vinogradniki, ki imajo sicer še nekaj vina v zalogi, ga nočejo prodati, ker čakajo na boljše cene. V vaseh med Jelso in Starim gradom je še okoli 21 vagonov belega in okoli 30 vagonov rdečega in črnega vina. Tudi drugod imajo kmetje še vino. Tudi ti čakajo na boljše cene.

Romunija je znižala izvozno premijo za pšenico od 7000 na 4000 lejev. Znižanje velja začasno le za en mesec ter je stopilo v veljavo 10. aprila.

Nemško prometno ministrstvo je odpovedalo vse zvezne tarife, ki so jih bivše avstrijske železnice sklenile z drugimi državami.

Češkoslovaška zunanja trgovina je bila v letošnjem 1. tromesečju aktivna za 631,9 milijona Kč, dočim v lanskem za samo 175,3 milijona Kč.

Ker je prenehal avstrijski izvoz lesa na Madžarsko, se opaža, da prihaja na Madžarsko v vedno večjih množinah poljski les. Cene

poljskega lesa so sicer nekoliko višje, zato pa so plačilne možnosti bolj ugodne.

Delniški kapital Herman Göringovih zavodov je bil zvišan od 50 na 400 milijonov mark. Večino novih delnic je prevzela država. Zavodi bodo zlasti zvišali svojo delavnost v Avstriji. Mandlovo tvornico patronov in municije v Hirtenbergu je prevzela nemška družba Wilhelm-Gustlofovi zavodi.

Angleški kmetijski minister je izjavil, da bo angleška vlada nakupila vso angleško žetev pšenice in jo shranila v posebnih skladiščih za vsak primer.

Predsednik Roosevelt namerava v prihodnjih 15 mesecih porabiti za oživiljenje gospodarstva in s tem za zmanjšanje brezposelnosti 5 milijard dolarjev.

Vlada Združenih držav Sev. Amerike je sklenila, da s 6. majem razveljavi vse tarifne olajšave, ki jih je priznala Avstriji na podlagi sporazuma o trgovinski reciproci-teti. Na ta način je Nemčija iz-

ključena od uporabe klavzule največje ugodnosti.

Japonski uvoz je znašal v prvem letošnjem tromesečju 670 milijonov jen in se je zmanjšal v primeri z lani za 36%. Izvoz pa je znašal 605 milijonov in se je zmanjšal za 17%. Samo za surovine izda Japonska po mnenju strokovnjakov na mesec 36 milijonov dolarjev. Tega bremena Japonska ne bo mogla več dolgo vzdržati.

Poljska:			
proizvodnja	46,2	29,3	35,7
izvoz	13,7	8,8	11,1
Belgija:			
proizvodnja	26,9	27,9	29,7
izvoz	-10,6	+0,9	-1,9
Nizozemska:			
proizvodnja	11,6	12,8	14,3
izvoz	1,2	1,5	1,3
Češkoslovaška:			
proizvodnja	16,5	12,4	16,9
izvoz	-	0,3	1,0

Med evropskimi državami je Anglija še vedno glede proizvodnje premoga na prvem mestu. Čeprav pa se je proizvodnja v zadnjih letih znatno dvignila, vendar ni mogla doseči one v l. 1929. Pač pa je zelo narasla notranja poraba premoga, in to predvsem zaradi velike potrošnje železa in jekla. Dočim je potrebovala Anglija za lastno potrebo l. 1929. le 181,1, je potrošila leta 1937. 191,8 milijona ton. Ni pa mogla Anglija zaradi razcepljenosti svoje premogovne industrije docela zadostiti potrebam in zato je izvoz padel. Država je sicer skušala doseči racionalnejšo združitev premogovne industrije, a se je ta poskus ponesrečil zaradi odpora konservativcev proti vsakemu poseganju države v zasebno gospodarstvo. Tudi izvoz koksa je zaradi velikih potreb domače industrije dosegel le 2,45 milijona ton.

Mnogo bolj je mogla izkoristiti ugodno konjunkturo Nemčija. Premogovniki so brez izjeme moderno opremljeni. Ker tudi ni bilo stavk, se je mogla proizvodnja znatno povečati. Število delavcev se je povečalo od 378.000 v l. 1935. na 450.000 v l. 1937. Tako se je proizvodnja zvišala za 26 milijonov ton, izvoz pa za 10 milijonov ton neto, da je Nemčija v polni meri izkoristila konjunkturo višjih cen. Najbolj se vidi napredek Nemčije iz teh števil: Anglija je izvozila črnega premoga l. 1929. 80,9, Nemčija 25,0 milijona ton, l. 1937. Anglija 53,3, Nemčija pa 34,2 milijona ton. Poleg tega pa je znašala nemška proizvodnja rjavega premoga 184,7 milijona ton, to je dve tretjini vse svetovne proizvodnje.

Zelo ugodno se je razvijala tudi

Položaj v premogovni industriji

Klub nafte je premog ohranil svojo važnost

Mednarodno premogovno gospodarstvo ima za seboj dobo dviga, kakor jo je komaj doseglo v visoki konjunkturi dobi l. 1928./29. Skokoma se je dvignila proizvodnja, zaloge so se skrčile na deloma že izrazito pičlost, zunanja trgovina s premogom se je dvignila in cene so narasle. Takšen je bil položaj do zadnjega časa.

Še pred nekaj leti se je mislilo, da bo moral premog svojo nadomestno pozicijo kot kurivo odstopiti petroleju, ki je vedno bolj prodiral. Vedno več ladij je uporabljalo kot kurivo nafto, vedno več železnice je začelo nameščati Dieslove motorje. Posebno v Združenih državah Severne Amerike je centralna kurjava na olje izpodirivala dosledno premog. Pa tudi v vseh krajih, kjer so bile vodne sile na razpolago, je nadomestila cenejša bela sila dražji črni premog. Po podatkih berlinskega konjunktturnega zavoda je padel delež premoga v svetovni energijski proizvodnji od 71,4% v letu 1913 na 64,6% v letu 1925 in na 56,5% v letu 1935. Kljub temu pa je črni premog ohranil svoj pomen kot eden najvažnejših izvorov energije ter kot kurivo. V preteklem letu se je to jasno izkazalo. Večkrat se je posrečilo premogu s tehničnimi novostmi ohraniti stara področja uporabe tudi proti olju. Spominjamo samo tu na moderne naprave pri kur-

jenju s premogom na ladjah, ki so rešile kurjače najtežjega ročnega dela. V deželah, ki imajo malo olja pa mnogo premoga, pa skušajo tudi že mnogo let pridobivati petrolej iz premoga. Avtarkija je to prizadevanje še okrepila. S tehničnimi dopolnitvami se bo tudi to pridobivanje vedno bolj pocenilo. Posebne važnosti pa je premog v teh državah za primer, da bi bila nabava petroleja od zunaj nemogoča. Poleg tega pa ima črni premog svoj zagotovljen odjem v kovinski in železni industriji, kjer se uporablja kot koks in kjer daje ne samo svetilni plin, temveč tudi celo vrsto kemičnih osnovnih snovi kot postranski produkt.

Ker je dobila oddaja premoga težki industriji silno velik pomen za vso premogovno proizvodnjo, postaja ta skoraj tako konjunktorno občutljiva ko železna in jeklena industrija. Ta občutljivost se še povečuje, ker je tudi nabava premoga po železnih cenah neenakomerna, ker zavisi tovarni promet od konjunktura ter je stabilen le osebni promet. Tehnična struktura premogovne industrije pa je za tako veliko kolebanje potreb zelo malo pripravna. Če se mora proizvodnja naglo znatno povečati, nastajajo velike težave, kakor so na drugi strani pri skrčenju obratovanja odpusti delavcev v množicah neizogibni. V tem je tudi vzrok, da je prišlo tako hitro do

pomanjkanja premoga, čeprav ga je bilo še pred kratkim v izobilju.

Premogovna konjunktura v letu 1937. je bila le deloma prava potrošniška konjunktura. Zlasti v zadnjih mesecih se je videlo, da kupujejo industrije v strahu pred zvišanjem cen premog na zalogo. Šele v oktobru 1937 se je spoznalo, da so namesto vidnih zalog stopile nevidne zaloge pri trgovcih in potrošnikih. Mil začetek zime je nato odkril, da so imeli trgovci prevelike zaloge. Vendar se mora še danes imenovati premogovna kupčija kot dobra.

Čeprav je premogovna proizvodnja v l. 1937. znatno narasla, le še ni dosegla one iz l. 1929., kakor jasno kaže naslednja tabela o proizvodnji in zunanji trgovini premoga (brez koksa in briketov):

	1929	1936	1937
	v milijonih ton		
U. S. A.:			
proizvodnja	550,0	440,2	444,2
izvoz	23,9	12,7	16,3
Anglija:			
proizvodnja	262,0	232,2	245,1
izvoz	80,9	47,2	53,3
Nemčija:			
proizvodnja	163,4	158,4	184,5
neto izvoz	25,0	24,4	34,2
Rusija:			
proizvodnja	-	120,9	121,0
Francija:			
proizvodnja	53,8	45,2	44,2
izvoz	26,2	17,8	23,9

Comm. inž. Jože Germ

Gospodarski razvoj Novega mesta in okolice

Prvi pogled v statistične podatke o gospodarstvu Dolenjske nas prepriča, da imamo opravka z izrazito poljedelskim krajem.

V preteklosti ni bila Dolenjska tako izrazito poljedelska pokrajina, ampak je imela tudi znatno industrijo ter bila v tem pogledu enakovredna drugim delom Slovenije. Železarska industrija v dolini Krke pri Dvoru in steklarska industrija na Glazuti v Gorjaneh so pričje, da je bila industrijska delavnost močno razvita v teh krajih. Toda nova pota, ki jih je odprl promet z nastopom železnice, so pomenila konec dolenjske industrije, ki ni več mogla konkurirati s prometno mnogo ugodneje položeno industrijo na Štajerskem, predvsem pa s tujo industrijo v Avstriji in na Češkem.

Od industrijskih pagon je obdržala na Dolenjskem večji pomen lesna industrija zaradi bogatih zalog lesa. Na ta način je postala Dolenjska izrazito poljedelsko ozemlje.

Isto velja tudi za Novo mesto in okolico. Četudi Novo mesto kot upravno središče skoro vse Dolenjske predstavlja največje naselje, se vendar niti tu ni razvila večja industrija, tako da je mesto navezано na dohodke od kmetov iz okolice ter številnega uradništva v mestu samem.

Po velikosti pride novomeški srez z 939 km² na četrto mesto v Sloveniji, vendar pa po prebivalstvu daleč zaostaja za drugimi, ker ima samo 50.500 prebivalcev, kar znese 54 prebivalcev na km². Tako je torej po gostoti na 17. mestu izmed 25 okrajev v Sloveniji. Že te številke kažejo, da gospodarsko stanje ne more biti zadovoljivo.

Če pa pogledamo statistiko izseljevanja, vidimo, da je med prvimi, ker domača zemlja pri današnjih razmerah ne nudi prebivalstvu možnosti življenja doma in jih sili, da se izseljujejo bodisi v druge, predvsem industrijske kraje ali pa v inozemstvo. Gospodarska beda ni posledica skoposti prirode, saj so pogoji dani za mnogo večje blagostanje kot bomo takoj videli.

Kmetijstvo

Najvažnejša panoga gospodarstva je kmetijstvo, s katerim se bavi nad 75% prebivalstva novomeškega okraja. Poljedelstvo ne kaže nobene specialne kulture, ampak goji vsak kmet predvsem to, kar potrebuje za svoj dom in le presežke, ki so v zvezi z boljšo letino tega ali onega pridelka, proda. Proizvajanje za trg in s tem zvezano racionalno obdelovanje posestva je v veliki večini še neznan. Radi tega se goje tudi mnogi pridelki, ki bi se v racionalno vodenem gospodarstvu opustili ter nadomestili z drugimi, donosnejšimi pridelki.

Razdelitev zemlje na posamezne kulture kaže naslednjo sliko po podatkih Krajevnege leksikona dravske banovine:

njive	18.913 ha	20,14%
vrtovi	116 ha	0,12%
travniki	11.764 ha	12,52%
pašniki	10.690 ha	11,39%
vinogradi	2.242 ha	2,39%
sadovnjaki	771 ha	0,82%
gozdi	43.175 ha	45,98%
zazidano, ceste, reke	6.229 ha	6,64%
	93.900 ha	100,00%

Po njivah se goji predvsem krma za živino, ker je jako razvita živinoreja, ki prinaša kmetom iz okolice Novega mesta največ dohodkov s prodajo mleka in mlečnih izdelkov ali pa živine same. Od poljedelskih pridelkov je na prvem mestu pšenica s 3.618 ha (podatki

za l. 1934.), nato slede: koruza 2481 ha, krompir 2434 ha, ječmen 1505 ha, oves 1220 ha, rž 678 ha, soršica 528 ha, proso 413 ha, zelje 155 ha, lan 141 ha itd.

Povprečni donosi na hektar zemlje so sledeči (v oklepaju povprečni donos v Sloveniji): pšenice 12,6 q (9,1 q), koruze 20,25 q (13 q), ječmen 12,9 q (9,7 q), oves 11,42 q (9 q), rž 7,62 q (9,2 q), krompir 80,71 q (66,7 q), soršica 13,3 q (10,1 q), proso 14,55 q (9,2 q), zelje 121,74 q (77,3 q), lan 4,04 q (4,8 q).

Če upoštevamo donos posameznih pridelkov, vidimo, da ima novomeški srez v mnogih kulturah najvišje donose v Sloveniji, tako predvsem v pšenici, dalje slede koruza, ječmen, oves, rž, soršica, kjer smo povsod na prvem mestu. Tudi kar se tiče krompirja, je novomeški okraj med najboljšimi.

To nam najbolje dokazuje, da zna kmet v novomeškem okraju dobro obdelovati zemljo in da ni njegova krivda kot proizvajalca, če se ni blagostanje dvignilo tako, kot bi bilo želeli. Vzrok je v tem, da kmet ne more vnovčiti svojih pridelkov za primerno ceno, ker nima dostopa do tržišč ter je navezan na prekupčevalce, ki silno pritiskajo na cene. Kot primer naj navedem prodajo jabolk leta 1934., ko je bila ta prodaja lahka, ker je tega leta izpadel pridelek sadja na Štajerskem. Tedaj jih je gojitelj jabolk prodajal po 80 do 100 din za 100 kg, medtem ko so prekupčevalci ista jabolka prodajali dalje po 300 do 450 din. Iz tega in podobnih primerov vidimo, da je našemu kmetu potrebna izobrazba ter bi bila zato ena glavnih nalog kmetijskih šol, da tudi v tej smeri pouče kmečki naraščaj. Kmet, ki bo znal prodati svoj pridelek, bo šele imel korist od svojega dela, zakaj časi, ko je blagostanje kmeta bilo odvisno le od njegovega dela, so minuli. Denarno gospodarstvo, ki vedno bolj prodira tudi med naš kmečki živelj, ga sili, da vedno več stvari, potrebnih za svoje gospodarstvo, kupuje na trgu, sam se pa specializira na posamezne najbolj donosne kulture.

premogovna proizvodnja v Poljski, Češkoslovaški in Nizozemski.

Drugačno sliko pa nudi Francija. Zaradi skrajšanja delovnega časa je padla proizvodnja in Francija je morala v večji meri kakor prej upoštevati premog. Skupno je proizvodnja v primeri z l. 1929. padla za približno 10 milijonov ton. Skupno se je zvišala vrednost francoskega uvoza premoga, briketov in koksna na 2,6 milijarde fr. frankov, to je za 120% v primeri z l. 1936. Seveda odpade del tega zvišanja tudi na padec valute. Povprečna storitev delavcev je padla od 872 v l. 1935. na 815 kg v l. 1937.

Podobno se je razvijala proizvodnja tudi v Belgiji. Delovna doba se je skrajšala od 48 na 45 ur tedensko, pri čemer pa je dejansko delovna doba krajša, ker se šteje v delovno dobo tudi vožnja v rov in iz rova. Ni se pa proizvod-

nja tako zelo poslabšala kot v Franciji, kjer je kljub nastavitvi 13.000 novih delavcev padla absolutno za 1 milijon ton. Nasprotno se je v Belgiji proizvodnja celo povečala za 2 milijona ton, to pa le z izkoriščanjem vseh delovnih rezerv in nastavitvijo 8000 poljskih delavcev. Dnevna proizvodnja pa je padla od 820 na 765 kg. Zaradi dobrih cen pa so imeli premogovniki vendarle lepe dobičke.

Končno še nekaj številke o dnevnih proizvodnji na glavo rudarja. Tu je na prvem mestu Poljska s 1810 kg, nato Nizozemska s 1700, Nemčija s 1600, Anglija s 1145, Francija z 815 in Belgija s 765 kg na rudarja in na dan. Na to veliko razliko pa ne vpliva le dolgotrajna delovna doba, temveč tudi oprema v premogovnikih. V nekaterih državah je ta pač znatno zaostala.

Nov plačilni sporazum med Italijo in Francijo

je bil podpisan v petek v palači Chigi med zun. ministrom Cianom in francoskim odpravnikom poslov Blondelom. Novi plačilni sporazum stopi v veljavo dne 1. maja. Sedanji klirinški sistem se odpravlja in se obnavlja popolnoma svobodni plačilni promet med obema državama.

Veliko povečanje proizvodnje v Romuniji

Po objavljenih uradnih podatkih se je povečala rudarska proizvodnja v Romuniji v l. 1934. do 1937. takole:

Proizvodnja manganove rude je znašala l. 1934. 12.057 ton, l. 1935. 19.795, l. 1936. 30.576 in l. 1937. 50.749 ton.

Železne rude: l. 1934. 83.590, l. 1935. 93.818, l. 1936. 108.429 in l. 1937. 128.592 ton.

Piritove rude (v istih letih): 4.001, 9.855, 10.000, 10.717 ton.

Bakrene: 887, 1.241, 1.580, 1.125 ton.

Aluminija: 1.458, 1.468, 2.039, 6.016 ton.

Vizmuta in molibdena: 6, 14, 45, 27 ton.

Proizvodnja romunske rude je torej prav znatno napredovala.

»Službeni list«

banske uprave z dne 13. aprila je objavil: Navodilo za opravljanje desinsekcije vseh prostorov (stanovanj, vagonov in drugih lokalov, javnih in zasebnih) s ciklonom B v prahu, z ostalimi že narejenimi

TRGOVCI!

Za leto 1939. nabavite za Vaše odjemalce le koledarje „KONSUMENT“, ker ti bodo pojasnili kupcem, da je bolje kupiti pri trgovcu, kot pri zadrugi ali konsumu.

Založba koledarja „Konsument“, Ljubljana, Prekmurska 2

cianovodikovimi preparati kakor tudi s cianovodikom, dobljenim po kemični reakciji v prostorih samih — Odlučbo glede odkupa bombaža letine 1938 — Tarifo za pobiranje avtorskih nagrad za dramska, dramsko-glasbena, kinematografska, pantomimična in podobna dela, ki jih pobira kot avtorskopravno posredništvo Društvo jugoslovanskih dramskih avtorjev — Carinjenje cumj iz številke 23 izvozne carinske tarife — Odlučbo o izpolnjevanju carinskih deklaracij s črnilom oz. s pisalnim strojem.

Dobave - licitacije

Dne 27. aprila bo pri Štabu Mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu licitacija za dobavo mila za pranje.

Dne 28. aprila bo pri ekonom. odd. gen. direkcije drž. železnice v Beogradu licitacija za dobavo kalcijevega karbida za razsvetljavo in varjenje; dne 29. aprila za dobavo raznih kemikalij; dne 4. maja medenastega materiala; dne 5. maja vodomernih stekel, stekla, steklenih cevi in nalučnikov.

Dne 2. maja bo pri upravi zavoda »Sarajevo« v Sarajevu licitacija za dobavo raznega laka in barv.

Dne 27. aprila bo pri direkciji drž. rud. podjetij v Sarajevu licitacija za dobavo lokomotivnega kotla in dne 5. maja stroja za globoko vrtnanje za državni rudnik v Ljubiji.

Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 29. aprila ponudbe za dobavo aluminijastih porcij in čutaric za vodo; do 30. aprila t. l. raznih mornarskih gumbov.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 27. aprila ponudbe za dobavo železnih in medenih uteži in koledarja »Graditelj« z ilustracijami.

Dravska delavnica v Ljubljani sprejema do 25. aprila ponudbe za dobavo jekla, železa, razne pločevine, vijakov, usnja, nafte, olja, petroleja, bencina, oglja, vazelina in dr.

Uprava Vojnotehničnega zavoda v Kragujevcu sprejema do dne 27. aprila ponudbe za dobavo jesenovega lesa, raznega papirja in pisarniških potrebščin; do 28. aprila za dobavo raznega olja, hrastovega in brestovega lesa.

Prodaja

Dne 28. aprila se prodajo pri Direkciji šum v Zagrebu na ofertni licitaciji hrastove doge za sode. (Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Konkurzi - poravnave

Potruje se poravnava, ki sta jo sklenila Knechtl Ivan in Pavla v Celju. 50%no kvoto plačata v 6 enakih mesečnih obrokih, od katerih zapade prvi 15. oktobra 1938. Nadalje se potrjuje poravnava tvrdke Stavbno in umetno mizarstvo A. Rojina & Co. v Ljubljani. 50%no kvoto plača firma v poldrugem letu.

Končno je poravnalo postopanje Strojnih tovarn in livarn v Ljubljani. Nadalje je končano poravnalo postopanje trgovca Alojza Vidmarja v Selnici ob Dravi ter trgovca Jakoba Zajca v Črnomlju.

Doma in po svetu

Bivši minister Kaludjerčić je izjavil na konferenci JRZ v Pazariću, da letos se ne bo skupščinskih volitev. Sedanja skupščina da bo sprejela še en proračun in šele potem bo govora o volitvah.

Francoski zunanji minister je izjavil dopisniku »Vremena«, da je Francija vedno želela, da bi se Jugoslavija zblížala z Italijo, ker je bila napetost, ki je vladala med obema državama, škodljiva za mir in za obe državi. Sicer pa se bo sedaj tudi francoska vlada potrudila, da doseže zblížanje z Italijo.

»Slovenski Narod« je praznovno s soboto svojo sedemdesetletnico. V teh dolgih 70 letih je dostikrat nastopil tudi v korist slovenskega trgovstva in zato k njegovi sedemdesetletnici tudi naše čestitke.

V Beograd je prišel slavni francoski pisatelj Jules Romain.

Jugoslovansko-bolgarska zračna konvencija je bila podpisana. Prolet med Beogradom in Sofio bo odprt v junija meseca.

Interparlamentarna unija se sestane dne 19. aprila v Niči. Med delegati skupščine je določen tudi nar. posl. Ivan Mohorič.

V Beogradu je umrl višji svetnik drž. železnice Franjo Gregorič iz Prvačine. Zaradi svojega nacionalnega prepričanja je bil takoj v začetku svetovne vojne interniran. Zaslužnemu narodnemu delavcu bodi ohranjen lep spomin!

Umrl je bivši nar. posl. Anton Hajdinjak, ki je zaradi svojega odkritega značaja užival splošno spoštovanje. — V Mariboru je umrl odvetnik dr. Ferdo Lašič, ki je pred vojno zaradi svojega nacionalnega delovanja mnogo trpel. — V Ljubljani je umrla v visoki starosti 70letna trgovka Lozar, iz ugledne slovenske trgovske rodbine Lozarjev. Bila je intimna prijateljica pok. Franje Tavčarjeve, kateri je sledila tudi v grob. Bodi vsem ohranjen svetel spomin!

V Ljubljani je umrla v visoki starosti trgovka in posestnica Antonija Kadivec. Bila je znana po svoji dobrotnosti, pa tudi po svojem tihem, a zvestem narodnem delu. Blag ji spomin!

Prosvetni minister je dovolil naslednje subvencije za zidavo šolskih poslopij: za dravsko banovino 200, savsko 230, vrbasko 450, primorsko 200, drinsko 370, zetsko 340, donavsko 350, moravsko 400 in za vardarsko 460 tisoč din.

Franciškaška ulica 3

Ministrstvo za trgovino in industrijo bo začelo v kratkem pripravljati dela za ustanovitev Zavoda za proučevanje jugoslovanskega gospodarstva. Z novim finančnim zakonom je trgovinski minister pooblaščen za ustanovitev takšnega zavoda. Upamo, da se bo ustanovil novi zavod tako, da ne bo povečal birokratičnosti našega upravnega aparata.

Več jadrnic se je potopilo v zadnjem viharju na našem Jadranu. Posadke so se rešile.

Vojska albanska delegacija je kupila v Banatu konje za poročne svečanosti kralja Zoga.

Dohodki carinarne so znašali v prvih 10 dneh aprila 28,48 milijona din, za 400.000 din več, kakor pa je bilo proračunano.

V tovarni lepenke na Sladkem vrhu, ki je čisto blizu avstrijske meje, je nastal v velikem skladi-

Kaj je smatrati pri trgovini kot uspeh?

S kolikor močete malim obratnim kapitalom, napraviti čim večji promet. Potrebno je torej vzeti na zalogo samo tako blago, katero se hitro obrača. Najhitrejši promet in najlepši dobiček dosežete pri prodaji Schichtovega mila „Jelen“.

Previden trgovec priporoča v lastnem interesu le dobro znano

Schichtovo terpentinsko milo znamka „Jelen“.

šču za lepenko ogenj, ki se je hitro širil. Vse skladišče, v katerem je bilo 20 vagonov lepenke, je pogorelo do tal.

Pri Podsedri je padlo na tla romunsko letalo tipa Savoia-Marchetti S 79 B. V letalu so bili romunski letalski kapitan Dimitrescu in dva italijanska pilota. Vsi trije so mrtvi. Letalo je zašlo v snežni metež in se zato najbrže ponesrečilo.

Več sto krojaških pomočnikov v Zagrebu je začelo stavkati. Zahtevajo zvišanje mezd in sklenitev kolektivne pogodbe.

Francosko-italijanska trgovinska pogajanja bodo v kratkem uspešno zaključena.

Tovarna za steklo Petra Teslića v Sisku bo v kratkem ustavila obratovanje in likvidirala. Delavcem je že bilo odpovedano.

Predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš je imel v okviru proslave čsl. Rdečega križa velik govor, ki je vzbudil v svetovni politični javnosti posebno pozornost zaradi globokih misli o razmerju med Čehoslovaki in Nemci. Glavne misli njegovega govora so bile: Revolucionarni proces, ki se pojavlja v Evropi, se kaže v vsaki državi drugače. V Češkoslovaški se kaže predvsem v narodnostnem problemu, ki je tu sicer posebno težak, vendar ni znak nekega normalnega stanja, temveč je le del velike krize, ki je zajela Evropo. Zato pomeni rešitev tega problema toliko kot prispevek za evropski mir in za bodoči razvoj Evrope. Ne gre pri tem le za premaganje psihološke občutljivosti med Čehi in Nemci ter za rešitev številnih lokalnih nesoglasij, temveč gre za to, da reši Češkoslovaška na podlagi svoje demokratične ureditve svoja lokalna narodnostna vprašanja in s tem prispeva k rešitvi današnje splošne moralne, socialne in politične evropske krize. Zato je njegova želja, da se vsa vprašanja med Čehoslovaki in Nemci objektivno prouče in da se najde zmožna rešitev za oba dela. Zlasti pa želi, da se to vprašanje rešuje v duhu miru in dobre volje ter v duhu poštenosti in fair playa na obeh straneh. Tako Čehoslovaki ko Nemci Češkoslovaške so zrel nosilci evropske kulture in imajo zato dolžnost, da dajo vsej Evropi dober zgled, kako se morajo narodnostne težave rešiti v interesu domovine, ki je vsem že stoletja skupna. Sam bo v interesu vseh narodnosti in države vdano sodeloval na skupnem delu. Apelira na vse državljane brez ozira na narodnost, da v zavesti skupnih dolžnosti do miru streme za tem, da se vsa sporna vprašanja rešijo v duhu spravljivosti in v interesu evropskega miru.

Svoje besede pa je predsednik dr. Beneš potrdil tudi z dejanjem ter izdal obsežno amnestijo, ki velja za skoraj vse prestopke in zločine proti državi. Amnestija velja deloma tudi za špijonaže. Amnestije bo deležnih okoli 3000 političnih obojencev.

Zelezna garda je pripravljala v Romuniji revolucijo. Voditelj železne garde Codreanu je sicer ob imenovanju nove vlade razpustil železno gardo, vendar pa je v posebnem pismu naročil vsem voditeljem organizacije, da so vedno pripravljene za pohod na Bukarešto. Policija je odkrila tudi večja skladišča orožja. Voditelj Codreanu in 200 voditeljev železne garde so bili aretirani. Uradno poročilo pravi, da vstaja železna garda ni zajela prebivalstva, temveč se je omejila le na poklicne agitatorje.

V Švici je prišlo do močnega zblížanja vseh švicarskih strank zaradi priključitve Avstrije k Nemčiji. Švicarska nacionalna fronta je bila naravna posledica priključitve. In pri nas? Kakor da se ni nič zgodilo, se nadaljujejo stari prepri.

Program nove Daladierove vlade je na kratko: 1. Vladi da parlament 6mesečno pooblastilo za ureditev gospodarstva. 2. V španske

dogodke se Francija ne bo vmešavala. 3. Vse zasedene tvornice mora delavstvo izprazniti. 4. Vlada dobi od Francoske banke 5milijardni predjem. 5. Razpiše se 15milijardno notranje posojilo za narodno obrambo. 6. Stavkovni statuti se sprejmejo. 7. Vsi tuji agitatorji se izženejo.

Stari avstrijski kršč. socialist Kunschak je bil aretirani. Ista usoda je doletela bivšega kancelarja Enderja. — Kardinal Innitzer je bil po svojem povratku iz Rima sprejet od Hitlerja.

Francova vojska je prodrla do Sredozemskega morja in zavzela pristanišči Vinaroz in Benicarlo. S tem je zveza med Katalonijo in ostalo republikansko Španijo popolnoma pretrgana. Tudi proti Tortosi prodirajo Francove čete ter so se začeli boji že v predmestju Tortose.

V južnem Santungu so doživeli Japonci ponovno težak poraz. Kitajci so zavzeli mesto Hangčuang. Le redkim japonskim vojakom se je posrečilo ubežati v mesto Lingčenh, ki pa je tudi že obkoljeno od kitajskih čet. V Hangčuangu je padlo baje 10.000 japonskih vojakov. Japonska vojska je dobila povelje, da se umakne iz pokrajine Sansi.

Sibirska proga je zaprta za ves zasebni promet zaradi ogromnih pošiljk orožja Rusije Kitajski. Tako bo dobavila Rusija Kitajski letala, težke in lahke tanke, oklopne in tovorne avtomobile, topove in sanitetni material.

Avstrijski general Zehner je izvršil samomor. Gen. Zehner je predsedoval sodišču, ki je obsodilo atentatorje na kancelarja Dollfusa na smrt. Listi pišejo, da je v tem tudi razlog Zehnerjevega samomora.

Fjodor Saljapin, slavni ruski pevec, je po kratkem bolehanju umrl v Parizu.

Zaradi velikega viharja na Atlantskem oceanu je prispel velik parnik »Queen Mary« z zamudo 26 ur ter s 46 ranjenci na krovu.

barva, plestra in kemično snazi obleke, klobuke

Še v 24 urah škrobli in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 5. Telefon št. 22-72

Radio Ljubljana

Četrtek dne 21. aprila. 12.00: Operetni napevi (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert Radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Kolarič) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Deset minut zabave (Fr. Lipah, član nar. gled.) — 20.00: Pevski kvartet »Fantje na vasi«, vmes plošče — 21.00: Prenos iz Benetk: »Don Carlos« (Verdi). V odmoru: Napovedi, poročila.

Petek dne 22. aprila. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: Zenska ura: Po kateri poti je hodila žena do današnje izobrazbe (gdč. A. Lebarjeva) — 18.20: Ciganski orkestri igrajo (plošče) — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura: Razvoj hrvatske mladinske književnosti (Ljudevit Krajačić) — 19.50: Zanimivosti (Mednar. gimnastična prireditve) — 20.00: Radijski orkester — 20.30: Prenos evropskega koncerta iz Norveške — 21.30: Plošče — 22.00: Napovedi, poročila — 22.30: Angleške plošče.

Obiščite

poletni beograjski sejem

od 30. aprila do 9. maja 1938

Največja jugoslovanska revija domačih in inozemskih izdelkov * Najpopolnejša slika zadnjih tehničnih pridobitev v industriji * Največja izbira * Obvestila daje

Uprava Beograjskega sejma, Beograd

Poštni predal 538 * Telefon 28-526, 28-8-2

50% popust na železnicah in parnikih